

Kitų socialinių institucijų (bažnyčios, žiniasklaidos) poveikis vertybių ugdymui.

Bažnyčia buvo ir tebėra svarbi socialinė edukacinė institucija. Ji ilgus šimtmečius buvo vienintelis bendruomenės centras. Bažnyčios socialinės edukacinės funkcijos dėka vyko socializacija, kultūros paveldo perdavimas, žmonių sutelktumo, mokymo bei ugdymo procesai. Religiją skleidžia dvasininkija, kuri, siekdama įtvirtinti religiją ir savo galią, visų pirma turi atsižvelgti į žmonių socialinius poreikius. Dvasininkija, mokydama pasauliečius, siekia savo mokymą integruoti į visuomenę, atnaujindama patį mokymo procesą pagal socialinę visuomenės būklę, bet nekeisdama pirminio religinio mokymo principų. Taigi Bažnyčia visais laikais turėjo įtakos žmogaus gyvenimui, požiūriui į pasaulį, visuomenę. Jaunas žmogus Bažnyčioje ieško savęs, tapatumo ir į Bažnyčios gyvenimą įsilieja, nes nori priklausyti bendruomenei ir joje gyventi. Kaip teigia Vasiliauskas, Bažnyčia, jaunajai kartai skelbdama Dievo tiesas, skiepijo Kristaus gyvenimo būdą, meilę žmogui. Kunigas mokė vaikus tikybos, teikė pirmąją Komuniją, sutvirtinimo sakramentą, prieš šventes, ypač Kalėdas ir Velykas, kontroliavo žmonių pasninkus, formavo krikščioniškąsias pažiūras į pasaulį, tarpusavio santykius, pagarbą mirusiesiems. Sunku atrasti kokią nors žmogaus dvasinio gyvenimo sritį, kurios tuo metu nebūtų veikusi religinė bendruomenė. Remiantis Žiobiene, informacija ir bendravimas, teikiami žiniasklaidos, besiremiančios naujomis technologijomis, vaidina svarbų vaidmenį mūsų aplinkai ir šis vaidmuo ir yra be galo svarbus, nes žiniasklaida ne visada atstovauja visuomenės nuomonei ar perima specifines švietimo ar kultūros įstaigų funkcijas. Šių dienų visuomenė kelia reikalavimą žiniasklaidai – pateikti teisingą, nešališką ir sąžiningą informaciją, nenaudoti jos savanaudiškiems tikslams bei laikytis įstatymų nuostatų. Būtina tobulinti teisės aktus nustatant kiekvienos institucijos atsakingos už Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo priežiūrą, kompetencijos ribas, taip pat įstatymiškai įtvirtinti administracinių nuobaudų už informacijos, neigiamai veikiančios nepilnamečius, platinimą, skyrimo tvarką bei jos užtikrinimo priemones. Neigiama žiniasklaidos nuomonė, turi įtakos jauno žmogaus vertybėms, jo asmenybei, tad žiniasklaida atlikdama auklėjamąją funkciją, ugdydama vaikus turėtų atsižvelgti į savo įtakos 23 svarbą ir reikšmę, nes jei Bažnyčia vaikuose ugdo dorovines ir dvasines vertybes, žiniasklaidos įtaką ne ką mažesnę už šios ugdymo įstaigos ir labai reikšminga vertybinių nuostatų formavime. Tik visų ugdymo institucijų bendra veikla yra galimybė, kad jaunas žmogus rinksis tikrąsias vertybes ir ateityje mokys savo vaikus, perduodamos jas iš kartos į kartą.

Bendraamžių poveikis vertybių puoselėjimui Žmogus yra unikalus, jis turi poreikius, troškimus, lūkesčius, siekia tobulėti, kaip asmenybė, bet žmogus nėra tas, kuris gali būti vienas, jam būtina socializacija, bendravimas su kitais, bendravimas ir bendradarbiavimas su panašiais į save. Kiekvienas žmogus gimdamas tampa visuomenės nariu ir siekia joje integruotis pirmiausia šeimoje, vėliau darželyje, mokykloje ir t.t. Vaikus svarbu ne tik institucijos kuriose jis ugdomi bet ir žmonės su kuriais jis socializuojasi. Seniau vaikai bendraudavo su kitais vaikais ne tik šeimoje, bet ir už jos ribų, ypač vienturčiai ir tie, kurių amžius skirdavosi nuo seserų ar brolių. Berniukai dažnai žaisdavo su berniukais, mergaitės su mergaitėmis, paaugliai su paaugliais, mažesni su mažesniais, tačiau tai nebuvo taisyklė. Žaidimų draugus rinkdavosi ne tik pagal amžių ir lytį, bet ir pagal kiekvieno vaiko charakterį, kitas individualias savybes. Vaikui visada svarbus bendravimas su bendraamžiais, nes jie yra geriausi mokytojai ne tik žaidžiant ar išdykaujant, bet ir užsiimant ugdomąją veikla. Vaikui augant vis didesnę įtaką turi bendraamžiai. Kaip teigia L. Jovaiša, jauno žmogaus socialumas ribotas. Jis yra linkęs bendrauti ne su visais, o tik su savo bendraamžiais, šiek tiek vyresniais už save mokiniais. Suaugusiųjų draugystė jam ne visada priimtina, nes jie nenori pripažinti jo savarankiškumo ir subrendimo, dar laiko jį vaiku, todėl jie jam nėra autoritetas. Savo vienmečių grupėje jaunuolis veiklus, komunikabilus, rodo pastangas, draugiškas, pasirengęs ginti grupę. To paties jis tikisi iš kitų

grupės narių. Kalbant apie vertybių ugdymą, ypatingai svarbu, kad vaikai mokytųsi kartu su bendraamžiais, kad jų naują pasaulio suvokimą stiprintų žinojimas: „tai svarbu ne man vienam“. Ugdymą pradėję tėvai turėtų vesti vaiką į bendriją, nesvarbu, kokia ji: darželio grupė, artimųjų būrys ar bažnyčios bendruomenė. Kartu vaikas gali išmokti dėkoti, bendrauti puoselėti svarbiausias vertybes. Taigi vaikui svarbu būti su kitais, su jais ir iš jų mokytis, nes geras pavyzdys daro teigiamą įtaką. Todėl galima daryti išvadą, kad vaikų draugai taip pat gali turėti nemažą reikšmę moraliniam ir dvasiniam vaikų ugdymuisi. Todėl pagalba vaikams renkantis draugus, reikalauja saiko ir supratimo, nes kitaip tai gali duoti kitokius, nei laukiami - rezultatus. Reikia stengtis, kad 24 vaikai patektų į nesergančią aplinką (mokykla, parapija, pažįstamos šeimos). Pajutus blogą įtaką, būtinas tėvų įsikišimas. Jauno žmogaus vertybių ugdymas yra svarbus tiek šeimai, tiek mokyklai, tiek Bažnyčiai, nes jos visos dirba bendram labui – jaunuolio ugdymui. Visos institucijos turi įtakos besiformuojančiai asmenybei, bet turbūt didžiausia įtaką daro šeima, nes joje vaikas socializuojasi pirmiausia iš tėvų, senelių gauna didžiausius gyvenimo pagrindus, kuriuos vėliau plėtoja mokykloje. Vertybės individui yra svarbios kaip maistas, vanduo, nes jų dėka žmoguje ugdomos moralinės normos, požiūris į gyvenimą. Vertybės su kuriomis vaikas susipažįsta šeimoje, vėliau žinias gilina mokykloje, o paskui save realizuoja bažnyčioje, ar kitoje bendruomenėje, ugdo jį kaip asmenybę. Bendraamžiai vaikui turi taip pat daug įtakos, nes jie nėra tėvai, mokytojai, jie tokie kaip ir pats vaikas, nes jį puikiai supranta, pažįsta. Tad bendraamžių įtaka vertybių ugdyme taip pat didelė, nes draugas, kuriuo pasitiki, gali būti puikus autoritetas, kuriuo galima sekti ir kartu mokytis. Jauno žmogaus vertybių ugdymas yra visos visuomenės darbas kartu, kad tas žmogus užaugtų geras, doras ir turintis požiūrį į visus dalykus, nuo kurių priklauso žmonijos ateitis ir likimas, o svarbiausias iš jų turėtų būti dorovė. Žinoma šis teiginys idealizuotas, nes dabartinėje visuomenėje tokio pavyzdžio nėra. Tad tik įveikus problemas, tokias kaip šeimos susvetimėjimas, neatsakingas auklėjimas, neigiama bendraamžių įtaka, mokyklos ir Bažnyčios nepakankamas bendradarbiavimas negali padėti dvasiškai auklėti jaunąją kartą ir siekti gerų rezultatų. Tad jei šeima, kaip pirmoji ir pagrindinė institucija daranti didžiausią įtaką jaunam žmogui įveiks sunkumus kurie riboja vertybių ugdymą, tada vertybių perdavimas iš kartos į kartą turės galimybę gyvuoti ir vesti gerus vaisius.